

Preek over Spreuken 27:9,10 – Vriendschap

Liturgie:

Votum en groet

Zingen: Ps. 122:1,2,3

Gebed

Schriftlezing: Spreuken 27

Zingen: Ps. 25:6,7

Tekst: Spreuken 27:9,10

Preek

Zingen: Ps. 133:1,2,3

Geloofsbelijdenis

Zingen: Lb. 253:1,2,3

Gebed

Collecte

Zingen: Lb. 170:1,3,5,6

Zegen

Gehouden te: Baflo, 04-08-13 (14.30 u.)

Preek

Thema: Vriendschap maakt het leven echt zoet

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

1. Intro

Kent u dit refrein nog?

*"Ja, we benne op de wereld om mekaar, om mekaar, om mekaar, om mekaar
te hellepe nietwaar."*

Ouderen waarschijnlijk wel. Jongeren misschien ook wel.

Het is het refrein van een song die als volgt begint:

*"Vriendschap, liefde, broederschap
Komen nader stap voor stap
Ja, dat is waar
Inderdaad*

*Vriendschap, liefde, broederschap, het zijn geen loze kreten
We leven echt niet voor de grap, dat mag je nooit vergeten."*

Het komt uit een oude tv-serie *'t Schaep met de 5 pooten*, uitgezonden rond 1970. En een zogenaamde remake werd een jaar of vier geleden uitgezonden. Beide keren door de KRO.

"'t Schaep met de 5 pooten was de naam van een Amsterdams buurtcafé waarin stamgasten de nieuwste buurtroddels doornamen en commentaar leverden op de rond 1970 snel veranderende tijdgeest." Aldus Wikipedia.

Er is niet zo veel mis met de tekst van deze song, dunkt me.

Vriendschap, liefde, broederschap zijn inderdaad geen loze kreten. Voor christenen al helemaal niet.

In de seculiere maatschappij en amusementssector worden vaker treffende gedichten en liedjes geschreven en gezongen over vriendschap en de waarde daarvan voor de mensen en de samenleving.

Deze zullen verschillenden van u ook wel kennen. Een tweede voorbeeld.

"Vriend

*Je hebt iemand nodig
stil en oprecht
die als het erop aan komt
voor je bidt of voor je vecht
pas als je iemand hebt
die met je lacht en met je grient
dan pas kun je zeggen:
'k heb een vriend"*

Deze is van Toon Hermans. Een gedicht met inhoud, met haast bijbelse noties. Hij zou wel passen in het boek van de Spreuken, zou je bijna zeggen.

Vriendschap wordt in de wereld breed gewaardeerd. Vriendschap doet mensen goed. Ware vriendschap dan wel te verstaan. Want er is ook zogenaamde vriendschap. Vriendschap die niet echt is. Ook dat kom je in de Spreuken tegen. Jongeren en andere mensen worden daarop geattendeerd. Je vrienden op Facebook, je contacten op de social media, zijn dat echte vrienden of alleen maar digitale? Of is voor ware vriendschap meer nodig dan een touchscreen? Live-contact, echte gesprekken, echte verbondenheid en betrokkenheid?

Wij willen in deze dienst horen wat de wijsheid van Gods Geest ons leert over vriendschap en de waarde daarvan voor je leven en voor je relaties met andere mensen.

Hopelijk kun je met Salomo, met Toon Hermans en met Jezus, onze Heer, zeggen: 'Ik heb een vriend, een echte. Ik heb een vriendin, een echte.' Of meerdere zelfs. Ik heb de preek dit thema gegeven:

Vriendschap maakt het leven echt zoet.

2. Zoet voor het hart

'We sweeten life.'

Waarschijnlijk hebt u deze slogan wel eens gezien op de blauwe vrachtwagens van de Suikerunie. Op de aan- en afvoer routes van de suikerfabriek in Vierverlaten kun je ze in elk geval tegenkomen. Op de A7 en de A28 ook. Of in de omgeving van Dinteloord, Noord Brabant, waar ook een suikerfabriek staat.

'We sweeten life.' Vertaald: 'Wij maken het leven zoet.' Zo'n slogan of spreuk past wel aardig bij de verwerkers van suikerbieten, nietwaar. Het geeft een positieve of positief bedoelde boodschap af.

Zoete dingen geven de mensen een geluksgevoel. Dat vinden we prettig en lekker. De Israëliet in het Oude Testament heeft dat vooral bij honing, de zoete lekkernij van die tijd. Velen van ons hebben een dergelijk geluksgevoel bij chocola, een van de zoete lekkernijen van onze tijd. Reclamespots appelleren op dat gevoel. Het is ook de waarneming van de wijsheidsleraar in de Bijbel. Salomo brengt dat onder woorden in de spreuken van vanmiddag / vanmorgen. Ze roepen bij ons veel herkenning en instemming op. We gaan het proeven en opsnuiven.

*"De geur van balsem en wierook maakt gelukkig,
maar zoeter voor het hart is ware vriendschap."*

Lekker ruiken vanwege heerlijke parfums geeft mensen ook een geluksgevoel. De zoetige geuren van de toenmalige cosmetica en van wierook werden door de Israëlieten zeer gewaardeerd. Vooral bij feestelijke gelegenheden. Die geur van balsem en wierook accentueert het feestelijke karakter ervan. Mensen ervaren dan geluk. Ze zitten op die manier goed in hun vel. En dat zie je aan hen.

Die aangename geur hing er ook altijd in het heiligdom van God, waar de wierookoffers werden gebracht, vermengd met allerlei lekkere kruiden en parfums. Heel feestelijk voor God en mensen.

Met zo'n lekkere, gelukkig makende geur van balsem en wierook vergelijkt Salomo nu de ware vriendschap. Ja, zegt hij, die echte vriendschap is nog zoeter voor het hart dan parfum en wierook voor je reukorganen. Je wordt er nog gelukkiger van. De wijsheid in deze spreuk gaat dus verder dan je huid, verder dan de lichaamsgeuren van een mens. Zij zit van binnen. Ze zit in de relatie tussen twee mensen die vrienden of vriendinnen zijn. Echte vrienden...

Ware vriendschap is van onschatbare waarde voor een mens. Het verbindt ons zelfs met God, met de Heilige Geest. Het heeft met hem te maken, hoe Hij met zijn mensen omgaat, vooral diegenen met wie Hij zijn verbond heeft gesloten. Of met hen, aan wie Hij een bijzondere taak heeft gegeven.

Abraham wordt in de Bijbel verschillende keren de 'vriend van God' genoemd. En met Mozes ging God de HEER om als met een vriend. Hij besprak alles met hem en was heel open over zijn plan met het volk Israël en over wat er in de toekomst met dat volk zou gebeuren.

Mozes van zijn kant was ook heel open en vrijmoedig in zijn spreken met de HEER. Je zou zeggen: Hij ging ook heel vriendschappelijk met God om. Al was dat toch weer anders dan de vriendschappelijke omgang van Gods kant. De HEER blijft God, voor wie Mozes buigt en diep ontzag heeft.

Ware vriendschap in de Bijbel laat hoe dan ook iets van God zien. Het toont een aspect van het beeld van God.

3. Bijzondere vriendschap

Ook vriendschap tussen mensen wordt in de Bijbel beschreven en hoog gewaardeerd. Heel bijzonder is de vriendschap tussen David en Jonatan. Een onmogelijke vriendschap, zou je bijna zeggen, gezien de positie van David en die van Jonatan. Gezien de vijandschap van Saul tegenover David.

We lezen in 1 Samuël 18:1-4 het volgende. Het was nadat David Goliath en de Filistijnen verslagen had. En David brengt rapport uit aan Saul.

"Jonatan, die bij dit gesprek aanwezig was, voelde zich meteen sterk tot David aangetrokken en vatte een innige vriendschap voor hem op. Saul nam David vanaf die dag bij zich en liet hem niet meer teruggaan naar zijn ouderlijk huis. En Jonatan, die David zo lief had als zijn eigen leven, sloot vriendschap met hem: hij deed zijn mantel af en gaf die aan David. Ook gaf hij hem zijn uitrusting, tot en met zijn zwaard, zijn boog en zijn koppelriem."

In hoofdstuk 20 wordt nog meer verteld over dat vriendschapsverbond van David en Jonatan. Deze bijzondere vriendschap was echt wederzijds en zeer hecht en diepgaand. David brengt dat onder woorden in een lied.

In het begin van de preek haalde ik een paar stukjes aan uit seculiere liederen over vriendschap. Nu een ander lied over vriendschap, een klaaglied. Een soort Requiem of dodenmis. Saul en Jonatan zijn gesneuveld en David heeft er bericht van gekregen. Hoor maar. Ik lees 2 Samuël 1:17-27:

"Toen hief David een klaaglied aan over Saul en zijn zoon Jonatan. Hij heeft gezegd dat alle Judeeërs dit lied, het Lied van de boog, moesten leren. Het staat opgetekend in het Boek van de Oprechte:

*'Als een gevelde hinde, Israël,
ligt jouw trots gesneuveld op je heuvels.
Ach, dat je helden moesten vallen!*

*Maak het niet bekend in Gat,
roep het niet rond in Askelon;
laat niet de Filistijnse vrouwen zich verheugen,
de dochters van die onbesnedenen niet juichen.*

*Bergen van Gilboa, draag geen dauw meer,
duld geen regen op je hooggelegen velden:
daar ligt het heldenschild, vertrapt,
het schild van Saul, vergeten en verwaarloosd.*

*Nooit keerde de boog van Jonatan terug
zonder het bloed van verslagenen, zonder het vet van helden;
het zwaard van Saul bleef nimmer onverzadigd.*

*Saul en Jonatan, de geliefden en beminden,
bij leven niet te scheiden, en onafscheidelijk verbonden in de dood.
Sneller dan een arend waren ze, en sterker dan een leeuw.*

*O dochters van Israël, treur om Saul!
Rijk bewerkt scharlaken gaf hij je te dragen,
door hem werd je getooid met sieraden van goud.*

*Ach, dat de helden in de oorlog moesten vallen!
Jonatan ligt gesneuveld op de heuvels.*

*Het verdriet verstikt me, Jonatan,
je was mijn broeder, en mijn beste vriend.
Jouw liefde was mij dierbaar, meer dan die van vrouwen.*

*Ach, dat de helden moesten vallen,
dat jullie, wapens in de strijd van Israël, verloren moesten gaan!"*

U zult begrijpen dat het mij vooral gaat om vers 26:

*"Het verdriet verstikt me, Jonatan,
je was mijn broeder, en mijn beste vriend.
Jouw liefde was mij dierbaar, meer dan die van vrouwen."*

Uitdrukking van ware vriendschap. Deze woorden hebben geen homoseksuele of biseksuele bijklank, zoals men wel heeft beweerd. Maar zo diep gaat echte

vriendschap tussen twee broeders in de HEER. Het is een andere liefde dan de liefde van vrouwen.

Ware vriendschap maakt het leven echt zoet. En wat is het dan bitter, dat vriendschap zo verbroken wordt als bij David en Jonatan het geval was. Het verdriet kan je verstikken. Dat is de andere kant van dezelfde medaille.

Echte vriendschap is een schitterend, zoet cadeau van de Geest van de wijsheid. Daarmee zegt de drie-enige God: 'We sweeten life.' Ik maak het leven zoet. Door vriendschappen, door wijsheid en diepe verbondenheid van hart, in de eenheid van de Heilige Geest.

"De geur van balsem en wierook maakt gelukkig, maar zoeter voor het hart is ware vriendschap."

4. Vrienden in soorten

Je hebt vrienden en vriendschappen in vele soorten en maten. Van oppervlakkig tot zeer diepgaand. Van nep tot echt en alles wat daar tussenin zit.

Het begint al bij kinderen.

Hebben jullie vriendjes en vriendinnetjes, jongens en meisjes? Leuk hè, als je vriendje bij je komt spelen? Of als jij bij je vriendinnetje mag logeren? Misschien maak je wel eens een beetje ruzie. Maar als je echt vriendjes bent maak je het ook weer goed. En dan speel je samen verder.

Ik noemde eerder al je vrienden op Facebook of je volgers op Twitter. Dat zijn je digitale 'vrienden' die je soms nooit in levenden lijve ziet en spreekt. Heb je echt iets aan ze, als jij in de problemen raakt? Ik vraag maar.

Je hebt ook mensen die zich graag iemands vrienden noemen. Om mee te profiteren van hun rijkdom.

Velen willen wel vrienden zijn van iemand die een paar miljoen heeft gewonnen in de Staatsloterij of de Postcodeloterij. Ze bieden zich aan of dringen zich op. Ze gedragen zich als vrienden. Maar ondertussen...

Dat type mensen kwam Salomo ook tegen. De wijsheid wijst ze aan.

*"Rijkdom maakt veel vrienden,
een arme komt alleen te staan.*

.....

*Velen dingen naar de gunst van een voornaam persoon,
ieder is de vriend van een vrijgevig mens." (Spr. 19:4,6)*

Gaat het dan om echte vriendschap? Of wil je profiteren van de rijkdom en de gulheid van iemand anders? Wil je meeliften op iemands welvaart?

Spreuken laat ook de keerzijde daarvan zien.

*"Wie veel vrienden heeft, raakt snel geruïneerd,
een echte vriend is meer waard dan een broer." (Spr. 18:24)*

Hoezo vrienden?

Je hebt ook slechte vrienden. Zij nemen je mee op het pad van geweld, vernielzucht, overmatig drankgebruik of drugsgebruik. Of ze paaen je met grote cadeaus en lieve woordjes en laten je vervolgens in de prostitutie belanden...
De leraar waarschuwt zijn jongens en meisjes daarvoor.

*"Mijn zoon, als zondaars je proberen in te palmen,
geef er niet aan toe.
Luister niet naar hen
als ze je willen overhalen met hen mee te gaan,..."* (Spr. 1:10,11)

Of dit woord:

*"Een boosdoener bedriegt zelfs zijn vriend,
hij lokt hem op het slechte pad."* (Spr. 16:29)

Weer vraag ik: Hoezo vrienden?

5. Investeren in vriendschap

Maar ook echte vriendschap blijft niet automatisch bestaan. Het kan slijten. Of vrienden verhuizen en dan raak je uit elkaar. Je vriendschap vervaagt en raakt op een laag pitje. Je hebt weinig of geen contact meer met elkaar. Want ieder heeft zijn eigen contacten en besognes. Je gaat ieder een eigen kant op.
Maar soms gebeurt het dat je elkaar na lange tijd toch weer ontmoet. En het gesprek gaat bij wijze van spreken verder waar je toen, lang geleden, gestopt was. Dan is onderhuids de vriendschapsband toch blijven bestaan. Heel verrassend.
Nogmaals, dat is geen automatisme. Dat is niet vanzelfsprekend zo.
Salomo adviseert om energie te steken in je vriendschappen. Investeer in goede vrienden. Houd de contacten aan in elk geval van jouw kant. Dat is ook van belang voor het geval je in de problemen raakt. Dan heb je tenminste iemand in de buurt die jou uit de sloot of uit de goot kan trekken.
Dat zegt de tweede spreuk van vanmiddag / vanmorgen.

*"Houd een vriend in ere, ook die van je vader,
ga niet naar je broer als je problemen hebt;
een vriend in de buurt is beter dan een broer ver weg."* (Spr. 27:10)

Waardeer en respecteer je vrienden. Ook over de generaties heen. Vriendschap kan ook bestaan tussen verschillende generaties. De vrienden van je vader kunnen jouw vrienden zijn. Je moet ze in elk geval als vrienden in ere houden.

Een echte vriend – zeker als die dichtbij woont – geeft soms nog meer verbondenheid dan een broer.

[Tussen haakjes: Ik heb het idee, dat dat ook het geval is bij David en Jonatan. David in elk geval lijkt meer verbonden met zijn vriend Jonatan dan met zijn eigen broers. Die staan vrij kritisch tegenover hem. Van zijn familie hoeft hij het niet te hebben, is mijn indruk.]

De volgende twee spreuken zeggen zoiets ook:

"Een vriend is je altijd toegedaan,

je broer is geboren om te helpen in tijden van nood.” (Spr. 17:17)

*“Wie veel vrienden heeft, raakt snel geruïneerd,
een echte vriend is meer waard dan een broer.” (Spr. 18:24)*

Echte vrienden hebben een nauwe verbondenheid. Ze zijn loyaal naar elkaar toe en trouw. Ze zijn close, maar ook niet te! Je moet de deur ook niet plat lopen bij elkaar. Dan kun je zat van elkaar worden.

Er is tussen vrienden een gezonde afstand, waardoor je elkaar kunt corrigeren, indien nodig.

We lazen dat nog in Spreuken 27:6:

*“Het verwijt van een vriend is oprecht,
de kus van een vijand al te hartelijk.”*

Vriendschap vraag openheid, zonder opdringerigheid of claimgedrag. Houd elkaar als vrienden in ere. Respecteer elkaar, wees elkaar trouw in hartelijke verbondenheid. Echte vrienden durven kwetsbaar te zijn naar elkaar toe. Wat een zegen!

Wees ook wat dit betreft gerust volgelingen van de Heer Jezus Christus. Hij heeft zichzelf tot het uiterste vernederd en zijn leerlingen de voeten gewassen en hun zo een voorbeeld te geven. Weet je wat hij kort daarna zei?

“Er is geen grotere liefde dan je leven te geven voor je vrienden. Jullie zijn mijn vrienden wanneer je doet wat ik zeg. Ik noem jullie geen slaven meer, want een slaaf weet niet wat zijn meester doet; vrienden noem ik jullie, omdat ik alles wat ik van de Vader heb gehoord, aan jullie bekendgemaakt heb. Jullie hebben niet mij uitgekozen, maar ik jullie, en ik heb jullie opgedragen om op weg te gaan en vrucht te dragen, blijvende vrucht. Wat je de Vader in mijn naam vraagt, zal hij je geven. Dit draag ik jullie op: heb elkaar lief.” (Joh. 15:13-17)

Jezus, de Heer van hemel en aarde, gaat op vriendschappelijke voet om met zijn leerlingen. Dat gaat wel van Jezus zelf uit. Hij noemt hen zijn vrienden. Hij heeft hen in vertrouwen verteld wat er gebeuren gaat. Zo doen vrienden dat bij elkaar. Ze nemen elkaar in vertrouwen.

Jezus is als Heer en vriend heel dichtbij. In hem hebben we een echte vriend, die dichtbij is, ook al is hij ver weg in de hemel.

Zijn ware vriendenwoord blijft ons bij, blijft ons als zijn leerlingen begeleiden.

“En houd dit voor ogen: ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld.” (Mat. 28:20)

Bij Jezus geldt het zeker: ‘Vriendschap maakt het leven echt zoet.’

Amen